

Linoleum - en bærekraftig oppfinnelse

Linoleum har hatt sine opp- og nedgangstider og opp igjen. Linoleums tidløshet er lett å forstå ettersom belegget lages nesten utelukkende av naturprodukter.

Av ifi.no

I dagens verden med stadig sterkere fokus på bærekraftige produkter står linoleum sterkere enn på lenge - 98 prosent av linoleum består av organiske materialer. Gulvbelegget har alltid vært knyttet til arkitekter i utvikling av farger og design. Her hjemme retter Armstrong Norge AS sin virksomhet mot arkitekter som beskrivende ledd innenfor offentlige miljøer - som helsesektor, skole og undervisning, kontorer og butikker.

Produsere lokalt

Armstrong DLW er en del av det amerikanske selskapet Armstrong World Industries. Armstrong DLW produserer linoleum (og vinyl) på verdensmarkedet.

- For konsernet er det viktig å produsere lokalt, der vi kan det best og hvor vi har full kontroll. Produksjonen av linoleum i Delmenhorst er kanskje det beste eksempelet på hvor vi har produsert linoleum siden 1882, forteller markedsdirektør Ute Winz i Armstrong DLW GmbH.

Patent fra 1860

Men for å ta det fra begynnelsen - linoleum er en engelsk oppfinnelse, patentert av Frederick Walton første gang i 1860. Linoleum bygger mye på rå linolje som gir den spesielle lukten et nylagt linoleumgulv avgir. Walton var ute etter å erstatte gummi fra India ved å oksidere linoljen. Walton akselererte hele framstillingen ved å varme opp linoljen, som dermed ble redusert til en masse, nærmest som en bakteideg. Walton forsøkte å feste bomullstøy til linoleumsmassen for å skape et gulv, men det mislyktes.

Linoleum er en engelsk oppfinnelse

Nytt patent i 1863

Et nytt patent ble registrert i 1863 da Walton hadde mikset linoksyden med tre- og korkmel og bomullen ble erstattet med jute. Det patentet står seg den dag i dag. Walton startet også Linoleum Manufacturing Company, som er borte for lenge siden. Men Walton satte såpass spor etter seg i industrihistorien at han ble utnevnt til Sir Fredrick Walton.

Tyske fabrikker - og én norsk

Tre linoleumsanlegg ble bygget ved Delmenhorst i perioden 1882-1898, deriblant merkenavnet Hansa, som i 1926 ble samlet til Deutsche LinoleumsWerke (DLW). Fra begynnelsen av 1900-tallet engasjerte Delmenhorst-anleggene mange kjente arkitekter som designet nye gulv - sirkler, firkanter og sterke farger som gjorde at linoleum slo igjennom på det internasjonale marked.

Også i Norge startet produksjonen - ved Victoria Linoleumsfabrik A/S i Sandvika, som holdt det gående til 1968. Linoleum ble et viktig materiale ved opprettelsen av den berømte Bauhaus-skolen på slutten av 1920-tallet med senere verdensberømte arkitekter som Miens van der Rohe og Walter Gropius som pådrivere.

Råmaterialene

Hovedkomponentene i et linoleumsgulv har stort sett vært de samme i 150 år. Råmaterialene som brukes ved Armstrong DLWs anlegg i Delmenhorst kommer fra mange land på flere kontinenter: linoljen kommer for en stor del fra USA og Canada. Egentlig er det frøene fra linblomsten som importeres til Europa, der de presses og blir til linolje. Denne linoljen brukes også til matproduksjon og naturmedisin.

Korken som blir til korkmel kommer hovedsaklig fra Norge og Sverige, og kalksteinen blir tatt opp fra jordsmonnet i Nord-Tyskland. Harpiks importeres fra både Brasil og Indonesia og jute fra India og Pakistan. Og som de sier i Delmenhorst - det tar tid å produsere noe som skal bli bra - som med ost og champagne! For tid tar det å lage linoleumsbelegg - seks-syv uker til sammen, inkludert lagring.

Prosessen

Oppskriften ved at linoljen blir kokt ned i en oksyderingsprosess, er den første tidkrevende del, som gir linoksyden nærmest en pastaform.

Tørrprodukter bli tilsatt ved 80 graders varme og vi er framme ved den såkalte linoleumssement. Denne blir presset i den rette størrelsen og mikset med det fin-fine kork- og tremelet, kalksteinpulver og fargestoffer og knadd forsiktig sammen. En homogen masse er endelig klar. Stor valser mikser den sammen med jute som binder de to materialene tett sammen. Linoleum blir nå laget i lengder på 30 meter. Deretter går veien inn i svære tørkekamre - i Delmenhorst har de til sammen nesten 40 kamre som hver tar 15-20 kilometer linoleum. Her henger gulvbelegget i vel 80 graders varme i to til fire uker til det har fått akkurat den rette hardheten.

Bærekraftig

Linoleum er sertifisert av en rekke økologiske merker som dokumenterer miljøvennligheten. At den består nesten av 100 prosent av organiske materialer gir en nesten nøytral CO2-balanse.

Armstrong DLW linoleum har to typer sertifikater - dels produktsertifikater som det skandinaviske Svanemerket, det tyske Blauer Engel og det britiske BRE Global A+, og dels byggesertifikater er utstedt av BREEAM i Storbritannia, LEED i USA og DGNB i Tyskland. Bærekraftigheten skal gjelde for alle ledd i produktivklingen. Hele anlegget i Delmenhorst er sertifisert i henhold til EUs miljøsertifisering, livsløpsanalysen EN ISO 14001.

Mer informasjon:

www.armstrong.no